

Наприклад, уже з появою перших банків у м. Генуя у 1600 р. відсоток став “гранично низьким” (1,2 % річних).

Найчастіше метою видачі лихварських позик було приватне поневолення (закабалення) позичальника. У комерційних банків зовсім інші цілі, їх цікавить тільки нарощування грошового капіталу, а аж ніяк не особиста залежність позичальника, ні його заставне майно та інше. Хоча в період фінансової кризи багато позичальників сприйняли вимогу банків з повернення кредитів саме як кабалу.

У більшості країн лихварство засуджується як аморальний вид діяльності, воно заборонено законодавчо, і навіть кримінально каране (наприклад, у Німеччині, Ірані, Пакистані та ін.) Кредитування ж, навпаки, це ліцензійна діяльність, регламентована спеціальними законодавчими актами і здійснювана під державним наглядом.

Лихварство є формою паразитичного підприємництва, оскільки не вимагає ніякої роботи і кваліфікації від самого лихваря. Діяльність же банківського службовця – це висококваліфікована праця з управління грошовими ресурсами, що знаходяться в розпорядженні у банку.

Очевидно, що банківська система, по своїй суті, побудована не для нанесення шкоди ближньому, а для обслуговування інтересів економіки та окремих громадян. Банківський бізнес християнськими конфесіями не забороняється, якщо тільки банк не займається спекулятивним здирицтвом. Священне Писання не засуджує прибуток, отриманий чесною, фаховою працею. Проте він стає морально сумнівним, коли в якості мети ставить “лихву”, відхиляючись від свого первісного покликання. Тому професія фінансиста в наш час вимагає не тільки серйозного громадського контролю, але ще більш сильного морального самоконтролю.

*О. В. Луняков, канд. екон. наук, доц.,
Севастопольський інститут банківської справи
Української академії банківської справи НБУ*

ЕНДОГЕННА ПРИРОДА ЦИКЛІЧНОСТІ КРЕДИТНОГО РИНКУ

Світова фінансово-економічна криза 2008–2009 рр. свідчить про те, що стійкість розвитку національної економіки все більшою мірою стає залежною від кон’юнктури, яка складається на світових фінансових ринках. Самі фінансові ринки вже давно перестали виконувати суто обслуговуючу функцію економіки, у даний час вони стали альтернативним по відношенню до реального виробництва джерелом створення нової вартості (added value). У цих умовах перед Національним банком України стоїть непросте завдання розробки адекватної фазам економічного

циклу грошово-кредитної політики. Вирішення цього питання ускладнюється тим, що самі фінансові ринки, їх сегменти, як передбачається, мають внутрішню властиву циклічність свого розвитку, природа та механізми якої вимагають проведення окремих наукових досліджень. Тому в сучасних умовах актуальними стають питання розкриття внутрішніх механізмів кредитних циклів національної економіки, що, можливо, надалі дозволить оптимізувати грошово-кредитну політику з точки зору згладжування економічних циклів в економіці та недопущення різких її спадів.

Аналіз наукової літератури свідчить про те, що вітчизняні вчені внесли вагомий внесок у розкриття особливостей функціонування фінансового ринку та інструментів його регулювання. У той же самий час, в науковому співтоваристві відсутня єдина думка щодо того, наскільки можливо саморегулювання фінансових ринків, і яка, відповідно має бути роль центральних банків у їх корекції з метою недопущення сильних спадів в економіці.

Наукові дослідження в цьому напрямку провів американський економіст Х. Мінскі. У розробленій ним теорії фінансової нестабільності вчений розкрив процеси, що визначають іманентну властивість фінансової системи відчувати періодично (циклічно) нестабільність, коли фінансові ринки можуть створювати власні рушійні сили, які породжують кредитну експансію і стрімке зростання цін активів, за якими слід кредитне стиснення і знецінення активів.

Оригінальність проведеного нами дослідження дозволяє критично підійти до доктрини ефективного саморегулювання фінансових ринків (*laissez faire*): фінансові ринки за своєю природою нестабільні, вони схильні до необмежених розширень і скорочень, а стан рівноваги, це, швидше за все, лише можливе, але навряд чи досяжний стан. Проведений описовий та кількісний аналіз внутрішніх процесів, що протікають на кредитному ринку, підтверджують висновки теорії фінансової нестабільності щодо ендогенної циклічності розвитку кредитних ринків. З метою підвищення фінансової стабільності національної економіки автором запропоновано дослідження можливих заходів регуляторного характеру.

Подальші дослідження за даною проблематикою можуть бути пов'язані з розширенням моделі монетарної трансмісії циклічними змінами, які відбуваються на кредитному ринку. Крім цього, дослідження взаємодії кредитного ринку з іншими сегментами фінансового ринку на основі теорії фінансової нестабільності також представляє науковий інтерес.

Луняков, О.В. Ендогенна природа циклічності кредитного ринку [Текст] / О.В. Луняков // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика : збірник тез доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції (24-25 травня 2012 р.). - Суми: УАБС НБУ, 2012.- Т. 2. – С. 117-118.